

INHOUD

Het najaar van Salsa!	1
Colofon en praktische informatie	2
† Alphonsine Maesschalck (Aigem, 1929 – Geel, 2018)	3
400 jaar Liber Boonen	4
1853: drie nieuwe handschriften voor het stadsarchief	6
Uitgelicht: Foto in de kijker	8
In beeld: Archiefbrunch prof. Armand Thiéry	8

Blijf via onze website www.salsavzw.be op de hoogte van alle activiteiten van SALSA! en volg het laatste nieuws over het stadsarchief via de facebookpagina www.facebook.com/stadsarchiefleuven

SALSA! vzw

Samen Actief voor het Leuven StadsArchief
SALSA! Nieuwsbrief is een driemaandelijks nieuwsbrief, uitgegeven door SALSA! vzw, de Vriendenkring van het Leuven Stadsarchief. Het abonnement is inbegrepen in de lidmaatschapsbijdrage voor de vzw.

Het najaar van Salsa!

Beste Salsa!-leden,

Hopelijk hebben jullie – ondanks de hitte deze zomer – de batterijen een beetje extra kunnen opladen, want we hebben een mooi programma voor jullie in de aanbieding dit najaar. Maar vooraleer we daarover een tip van de sluier lichten, willen we eerst nog even terugblikken op een belangrijke gebeurtenis voor de stad, het stadsarchief en Salsa!.

Er werd reeds lang over gesproken, en sommigen onder ons hebben zelfs een uitstap naar Asten in Nederland gemaakt om de “geboorte” te mogen aanschouwen, maar begin september was eindelijk het moment aangebroken waarop de klokken van de vredesbeiaard in de toren van de Abdij van Park gehesen werden! Op 10 september kwamen de veertig klokken aan bij de abdij, waar ze enkele dagen tentoon werden gesteld voor het grote publiek. Hopelijk hebben ook jullie van deze unieke gelegenheid gebruik gemaakt om de klokken te bezichtigen, vooraleer ze in de vroege ochtend van 13 september de toren in werden gehesen.

Even een opfrisser: tijdens de beruchte Brand van Leuven in de nacht van 25 op 26 augustus 1914 verloren meer dan 240 Leuvense burgers het leven. Verschillende monumenten, kunstwerken en meer dan duizend huizen gingen in vlammen op. In 2014, exact honderd jaar na de feiten, kwam de stadsarchivaris van de Duitse stad Neuss tot de schokkende ontdekking dat twee detachementen reservisten uit zijn stad destijds mee verantwoordelijk waren voor deze zwarte bladzijde uit de Leuvense geschiedenis.

Een eeuw nadat Leuven en Neuss tijdens de Eerste Wereldoorlog als vijanden tegenover elkaar stonden, besloten de twee steden partners te worden. Dit werd op 24 augustus 2016 bekrachtigd met een samenwerkingscharter dat belooft om door cultuur te verbinden wat ooit door vuur gescheiden was. Op **11 november 2018** zal deze samenwerking heel tastbaar worden. Dan zal er in de toren van de Parkabdij namelijk terug een beiaard hangen, die helemaal in het teken van vrede en verzoening staat. Dit wordt de nieuwe **vredesbeiaard** voor de Abdij van Park, die een muzikale vredesboodschap wil uitdragen en beiaardiers uit binnen- en buitenland zal aantrekken om concerten te geven die passen in deze vredesmissie.

De twee grootste klokken werden gefinancierd door de stad Leuven en de stad Neuss. Deze basklokken zullen de naam van beide steden dragen en verbonden worden door eenzelfde opschrift: “Moge deze klokken vrede en samenhangigheid doen groeien”. Ook Salsa! heeft samen met de Vrienden van het Stadsarchief Neuss een bijdrage geleverd in de aankoop van een klok. In de volgende nieuwsbrief zal Luc Rombouts, universiteitsbeiaardier en één van de initiatiefnemers, het project nog nader toelichten.

Op **zaterdag 3 november** zet het stadsarchief zijn deuren open voor **archiefdag**, waar jullie je onder meer kunnen verwachten aan een voorstelling van het archiefsysteem ‘ica atom’, een tentoonstelling over de affichedecollectie en de lancering van de krantendatabank.

Naar jaarlijkse gewoonte openbaren we op die dag ook een volgend luik in het verhaal van de **archieffchampagne** 'De 7 Geslachten'. De voorstelling van de nieuwe archieffchampagne vindt dit keer plaats in het Hollands College, dat in 1617 werd gesticht om studenten theologie uit het bisdom Haarlem te huisvesten. Het betreft één van de best bewaarde colleges van de oude universiteit. Vermits deze unieke locatie slechts een beperkt aantal deelnemers kan opvangen (een 80-tal) dient men zich op voorhand in te schrijven via het bekende adres salsaarchief@gmail.com. Inkom is gratis en deelnemers kunnen zich uiteraard verwachten aan een deskundige rondleiding. Voor zij die niet kunnen wachten en nu al een glaasje champagne lusten, zijn er in het Stadsarchief nog enkele exemplaren van de verschillende archieffchampagnes te verkrijgen. De opbrengst gaat naar de werking van Salsa!.

Hou verder ook reeds volgende datum vrij in je agenda: op **zaterdag 1 december** vindt de **laatste archieffbrunch** van 2018 plaats in het Leuvense stadhuis. Dr. Valerie Vrancken zal dan spreken over de inhoudigingscharters van de Brabantse hertogen, beter gekend als de 'Blijde Inkomsten'. Ook voor deze archieffbrunch werd gekozen voor een symbolische locatie, het was immers voor het Leuvense stadhuis dat de Brabantse hertogen de eed aflegden op deze belangrijke teksten die tot 1792 functioneerden als contracten tussen vorst en onderdanen.

Hopelijk tot weldra op één van deze activiteiten,

Michel De Witte
Voorzitter Salsa!

COLOFON

Redactie | Gilbert Huybens, Gustaaf Janssens,
Valerie Vrancken (eindredactie)
Redactieadres | Stadsarchief Leuven
Verantwoordelijke uitgever | Michel De Witte,
Papenstraat 21, 3350 Neerlinter
Beeldmateriaal | Stadsarchief Leuven, Mineke Viaene,
Marika Ceunen, Michel De Witte, Johan Morren

Druk | Drukkerij De Bie, Duffel
Vormgeving | Atelier A, Annelies Belemans,
www.atelierannelies.be

PRAKTISCHE INFORMATIE SALSA! VZW

website | www.salsavzw.be
e-mail | salsaarchief@gmail.com
adres | Stadsarchief Leuven
Rijschoolstraat 4/001, 3000 Leuven
Bestuursleden | Michel De Witte (voorzitter en
penningmeester), Hendrik Ollivier (secretaris),
Jules Audiens, Fernand Bertrand, Jaak Brepoels,
Marc Carnier, Koen Dobbelaere, Carine
Vanderwegen, Valerie Vrancken
Erevoorzitter | Gustaaf Janssens

Lid worden? U kan lid worden van SALSA! vzw door overschrijving van €20 (voor gewone leden) of €40 (voor steunende leden) op volgend rekeningnr.: IBAN BE93 068-2420772-67. Dit lidgeld omvat de driemaandelijks nieuwsbrief, mogelijkheid tot aankopen van de eigen publicaties met korting en gratis toegang tot de activiteiten van de vriendenkring.

Stadsarchief Leuven
Rijschoolstraat 4/001, 3000 Leuven
Tel. 016/30 08 69 - Fax 016 23 40 06
archieff@leuven.be
De leeszaal is open op dinsdag, woensdag en vrijdag van 9u tot 13u en op donderdag van 9u tot 19u.

ISSN: 2593-6212

† Alphonsine Maesschalck (Aaigem, 1929 – Geel, 2018)

Op zaterdag 11 augustus 2018 vond in een zonovergoten O.-L.-Vrouw-kerk van de voormalige benedictijn-enabdij van Vlierbeek de begrafenisplechtigheid plaats van mevrouw Alphonsine Maesschalck. Bij de verschillende toespraken, waaronder die van mevrouw Chris Coppens die de dienst leidde, werden dierbare herinneringen opgehaald die getuigen van de bijzondere band die ze als moeder en grootmoeder onderhield met haar kinderen en kleinkinderen, van haar vriendelijke en attentvolle aandacht voor collega's, vrienden en kennissen, en, niet het minst, van haar onvermoeibare werkracht die zij ontplooidde met betrekking tot de geschiedenis van een aantal gotische gebouwen in Brussel en in Leuven.

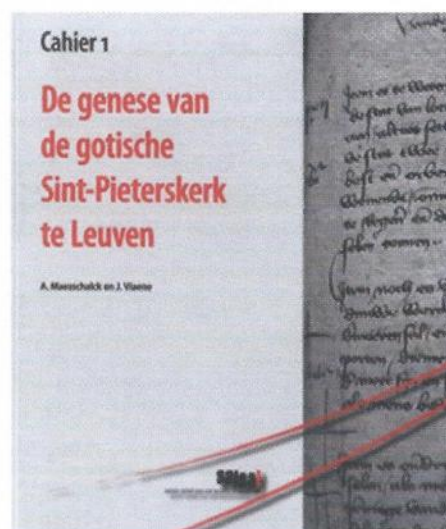
Wat dat laatste betreft, was zij een onderzoekster 'pur sang'. Jarenlang had zij een vaste plaats in het stadsarchief van Leuven. Met engelengeduld werden stapels archieven, waaronder stadsrekeningen, schepenbanken en magistrale resoluties uitgevorst en overgeschreven. Thuis werden de honderden nota's systematisch geordend, grondig geanalyseerd en verwerkt, zowel in rapporten voor restauraties (zoals die van het *Stadhuis*, het *Huis van 't Sestich* en het *Van Dalecollege*, waarvoor zij als adviseur optrad) als in breedvoerige artikels of een lijvig boek.

Deed mevrouw Maesschalck het tijdrovende en arbeidsintensieve archiefwerk, haar echtgenoot Jos Viaene (Heule, 1928 – Leuven, 2012), begeesterd door de passie van zijn vrouw, waarborgde het nauwgezette redactiewerk. Uit die intense samenwerking kwamen opmerkelijke en fundamentele publicaties tot stand, waaronder *Het stadhuis van Brussel* (1960); *Het stadhuis van Leuven* (1979: de basis voor dit boek was al in 1957 gelegd in haar licentiaatsverhandeling aan de KU Leuven, afdeling Oudheidkunde en Kunstgeschiedenis); *Bouwmeester Jan van Ruysbroeck* (1985); *Bouwmeester Mattheus de Layens* (1998); *Een*

bankkantoor aan de Vismarkt (2002); *De Leuvense Prentenatlas binnenste buiten* (2003); *De genese van de gotische Sint-Pieterskerk* (2005: SALSA-cahier 1) en *Het sacrale licht in de gotische Sint-Pieterskerk* (2006: Orgelkunst), een boeiend verhaal geschreven naar aanleiding van de dreigende plaatsing van een megalomaan orgel tegen de westkant van de kerk.

Wanneer ik het SALSA-cahier *De genese van de gotische Sint-Pieterskerk* herlees, dan sta ik verstomd met welk een acribie, en wars van gratuite beweringen, de opvallend weinig beschikbare middeleeuwse documenten in verband met de bouwgeschiedenis van de kerk werden ontleed. Daarbij, hoe kon het anders, werden gangbare theoriën in vraag gesteld, afgezwakt of naar fabelland verwezen, en nieuwe, voor verder onderzoek, onder de aandacht gebracht. De tekst, opgesteld in een voortreffelijk taalgebruik, is, zoals het hoort, van een onberispelijk voetnotenapparaat voorzien.

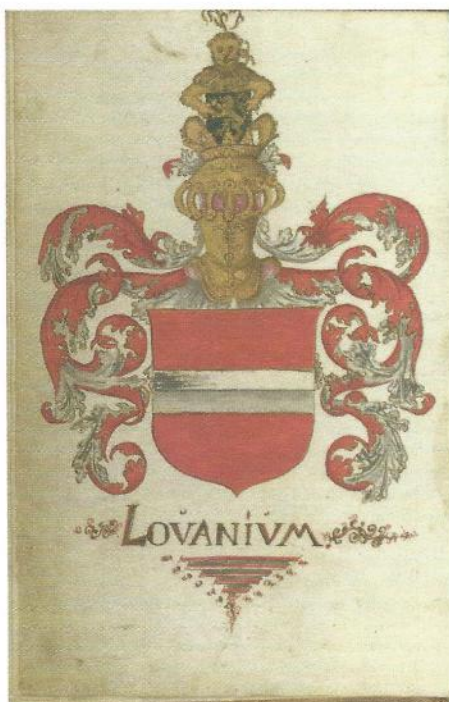
Bij de presentatie van dit boek wees mevrouw Maesschalck uitdrukkelijk op het grote belang van het bronnenonderzoek: '*In strijd met de karikaturale voorstellingen, bestaat het archiefonderzoek niet uit een eindeloos en passief snuffelen in stoffige papieren en donkere lokalen. Gericht zoeken naar informatie uit een ver verleden is op reis gaan in een vreemde wereld, is contact nemen met mensen van vlees en bloed. Hun taal, gewoonten, verplichtingen, plagen, feesten en vreugde vallen best met de onze te vergelijken. Vaak loont het ook de moeite hen fysiek te gaan opzoeken in de plaatsen waar ze hebben geleefd en gewerkt. Deze werkwijze maakt sinds lang deel uit van onze onderzoeksmethode. Zo bijvoorbeeld lokte de studie van het archief van het zestiende-eeuwse Van Dalecollege in de Naamsestraat ons driemaal naar de Canarische Eilanden, waar de familie Van Dale een schat van herinneringen achterliet, die ook voor de Leuvense stichting van groot belang zijn. Archivalisch onderzoek gelijkt bovendien*

op archeologische opgravingen, niet in de materie, maar in de nagelaten teksten. Het vereist evenzeer kritisch en creatief optreden, studie van de gevonden teksten, oog voor het detail, uithoudingsvermogen en koppig doordringen tot het juiste antwoord. Wanneer uiteindelijk de doorbraak volgt, is er de kick van het Eureka!, waarvoor gelijk welke wetenschapper leeft.' En dat Eureka heeft Alphonsine Maesschalck, tot profijt van vele historici en geïnteresseerde Leuvenaren, meermaals mogen beleven.

400 jaar *Liber Boonen*

Toen de Leuvense stadsklerk Willem Boonen in juli 1618 op sterven lag, vroeg hij aan het stadsbestuur om de verloofde van zijn dochter Elisabeth tot zijn opvolger te benoemen. Niets ongewoons: ambten werden wel vaker – al dan niet tegen betaling – aan zonen of schoonzonen doorgegeven. Dit keer ging het wel om een heel bijzondere overeenkomst. De schepenen gingen immers akkoord op voorwaarde dat Boonen de kostbare stadskroniek waaraan hij jarenlang gewerkt had, aan de stad afstond. Achteraf bekeken deden de stadsbestuurders vierhonderd jaar geleden een gouden zaak. De Leuvenaars verkozen het *Liber Boonen* in 2015 tot het absolute topstuk van de stedelijke archiefcollectie. Momenteel prijkt het prachtige boek in de vaste opstelling van Museum M.

Wapenschild van Leuven in het *Liber Boonen* (Museum M, Inv. H/34/B, fol. 290v)

Toen ik het tien jaar geleden voor het eerst in handen had, werd ik prompt overvallen door wat Johan Huizinga “een historische sensatie” noemde: de bijzondere beleving die je ondervindt bij een rechtstreeks contact met het verleden. Als archivaris ben ik een en ander gewend, maar de *coup de foudre* die ik die dag ervaarde, zal ik

niet snel vergeten. Het boek heeft een buitengewone aantrekkingskracht, niet alleen omwille van de prachtige tekeningen, maar ook door de rake, beeldrijke formulering. In tegenstelling tot zijn voorgangers Divaeus en Molanus schreef Boonen in de volkstaal, wat de toegankelijkheid uiteraard nog ten goede komt.

In 1581 was hij net zoals zijn vader stadsklerk geworden. In die hoedanigheid had hij toegang tot de rijke archieven van de stad, een onwaarschijnlijke luxe voor een man met zijn historische belangstelling. De tweedelige stadskroniek die hij in de jaren '90 schreef, gaf hij de titel *Een cort verhael oft Memorie boeck van den hertogen van Brabant, van den ouderdom der stadt van Loeven, van de seven oude originele geslachten der selver stadt en haere Sint-Peeters-Mannen*. De mengeling van historische wetenswaardigheden, namenlijsten van ambtsdragers en aantekeningen over eigentijdse gebeurtenissen is typisch voor vroegmoderne stadskronieken. Centraal staat de eigenheid van de stad: zijn instellingen, de voornaamste families en zijn – even onvermijdelijke als onwaarschijnlijke – stichtingsgeschiedenis.

Het eerste deel, dat afgewerkt werd in september 1594, bevat een kroniek van Leuven, die voor de recente geschiedenis bijzonder gedetailleerd, maar niet altijd even betrouwbaar is. De grote geschiedenis met zijn blijde inkomsten en belegeringen, maar ook de *petite histoire* komt ruimschoots aan bod. Vooral voor de tweede helft van de zestiende eeuw beschrijft Boonen in geuren en kleuren het dagelijks leven: de uitzonderlijke weersomstandigheden, de misoogsten, de terechtstellingen op de grote markt, enzovoort.

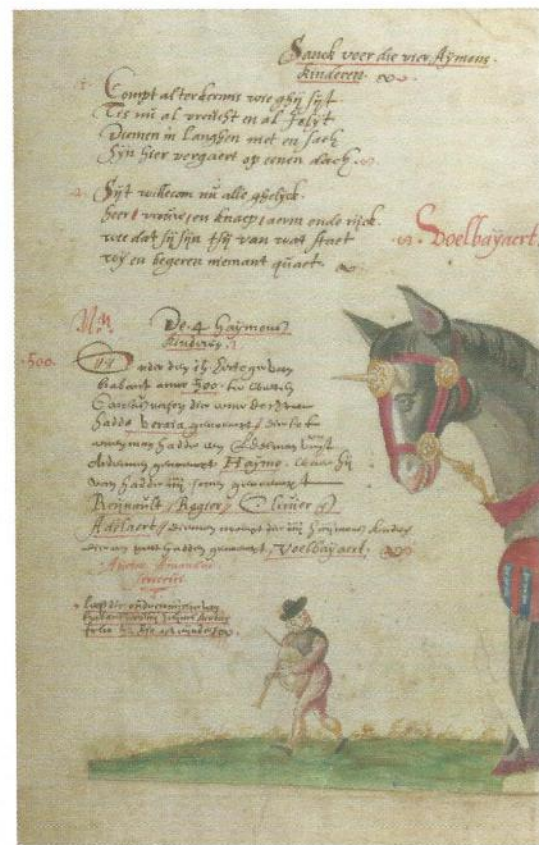
Het tweede deel gaat onder meer in op de topografie van de stad: straten, openbare gebouwen, kloosters, stadspoorten, enz... worden in detail beschreven. Ook de stichtingsgeschiedenis – een vast onderdeel in stadskronieken – ontbreekt uiteraard niet. De zeven geslachten, die in de zestiende eeuw nog altijd

Eddy Put

een bijzonder grote politieke macht bezaten, waren volgens die legende in de negende eeuw voortgesproten uit de huwelijken van de zeven dochters van een zekere heer Bastijn. Nog steeds volgens de overlevering waren het ook deze families die aan de zijde van Arnulf van Karinthië in 891 de Noormannen versloegen.

Het meest tot de verbeelding sprekende onderdeel van Boonens boek is de *Ordonnantie vande heerlijcke ende excellente processie vande kermisse der stadt van Loven*, een gedetailleerd draaiboek van de kermisomweggang op de eerste zondag van september, versierd met prachtige waterverftekeningen. Volgens de overlevering was de processie ingesteld om de roemruchte overwinning van 891 te herdenken. Voor de identiteit van het middeleeuwse en vroegmoderne Leuven was de omweggang van cruciaal belang: op de eerste zondag van september toonde de stad

Waterverftekening van het Ros Beiaard in het *Liber Boonen* (fol. 478v-479r)

zichzelf, zijn welvaart en zijn status aan de buitenwereld. De afbeeldingen van de praalwagens, de groepen met oudtestamentische vrouwen, de stadsreuzen, de schuttersgilden en de andere groepen die meestappen, werden wellicht door Boonen zelf getekend.

Toen hij aan zijn boek werkte, woedde de Tachtigjarige Oorlog. Leuven onderging inkwartieringen, belegeringen en raids van diverse troepen. De pestepidemie van 1578 decimeerde de bevolking op een vreselijke wijze. De universiteit was zo goed als leeggelopen, ook al trad er in de jaren 1590 een bescheiden herstel in. Amper duizend studenten en professoren bleven er over: een schaduw van de beroemde en welvarende onderwijsburcht die Leuven in de vroege zestiende eeuw was geweest. Met nauwelijks 9000 inwoners had de trotse 'eerste stad van Brabant' in Boonens tijd eigenlijk niet meer allure dan een bescheiden provinciestadje, ondanks zijn dikke stadsmuren en zijn hoge torens.

Misschien moet het boek net tegen de achtergrond van die verloren status begrepen worden. Toch biedt het veel meer dan nostalgie over vergane glorie. Boonen verwoordt de trots van de Leuvenaars op hun stad. Tegelijkertijd getuigt het boek – zoals ook blijkt uit de revival van de ommegang na

Tekening van ambachten (volders en lynewevers) tijdens de kermisomwegang in het Liber Boonen (fol. 415r)

de pestepidemie – van de veerkracht en de levenswil van de stedelijke gemeenschap, zelfs in de meest donkere tijden.

Uiteraard is Boonens werkstuk al langer bekend in de historiografie. De onvermijdelijke Edward Van Even gaf het al in 1880 uit, samen met enkele andere intrigerende documenten zoals de huizentelling van 1597. Voordien al had hij – op basis van Boonens beschrijving – een opgemerkte studie over de Leuvense kermisomwegang gepubliceerd. De Britse literatuurhistorica Meg Twycross trad in zijn voetsporen met verschillende inspirerende bijdragen, verschenen tussen 1980 en 2006. In het boek dat ik recent bij Amsterdam University Press publiceerde, vormen Boonens charmante tekeningen van de kermisomwegang het uitgangspunt voor een beschrijving van het dagelijks leven in Leuven op het einde van de zestiende eeuw.

Vierhonderd jaar na het overlijden van de auteur pronkt het Liber Boonen in Museum M. Wie echter niet goed oplet, loopt het misschien wel achteloos voorbij. Alle aandacht gaat immers uit naar het prachtige, vlakbij opgestelde hoofd van stadsreuzin Megera, het laatste attribuut van de ommegang dat bewaard is gebleven.

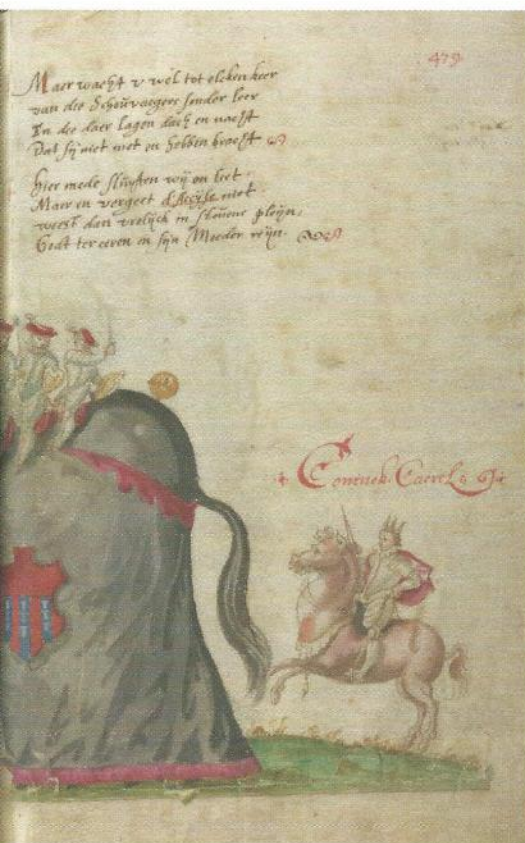
Toch gaat er van Boonens kroniek een onweerstaanbare aantrekkingskracht uit. Zonde dat er in de museumopstelling maar één bladzijde tegelijk kan getoond worden. Misschien kan de verjaardag van de schenking gevierd worden door een mooie multi-mediapresentatie, liefst voorafgegaan door een grondige restauratie. Op die manier kan dit fascinerende boek opnieuw vierhonderd jaar schitteren.

Meer lezen?

W. Boonen, *Geschiedenis van Leuven geschreven in de jaren 1593-1594*, Leuven, 1880.

M. Twycross, 'Worthy Women of the Old Testament: The Ambachtsvrouwen of the Leuven Ommegang', in E. Strietman en P. Happé red., *Urban Theatre in the Low Countries, 1400-1625* (Medieval Texts and Cultures of Northern Europe, 12), Turnhout, 2006, p. 221-250.

E. Put, *Stoet van grote en kleine levens. De Leuvense ommegang in 1594*, Amsterdam, 2018.

1853: drie nieuwe handschriften voor het stadsarchief

Eind augustus 1853 lanceerde burgemeester Charles de Luesemans (Tienen, 1808 – Luik, 1882) een oproep tot de Leuvense bevolking: burgers die voorwerpen en/of documenten bezaten met betrekking tot de geschiedenis van Leuven, konden die schenken aan de stedelijke kunstcollectie die toen op de tweede verdieping van het stadhuis was ondergebracht:¹

Depuis longtemps l'administration cherche à former un musée destiné à réunir tous les objets se rapportant à l'histoire politique, artistique et littéraire de la commune. C'est dans ce but que nous venons de faire un appel à la libéralité de nos concitoyens. Il existe dans plusieurs familles des objets qui se rattachent à l'histoire locale. Ces objets, étant isolés, ont en général peu de valeur, peu d'importance. Réunis à d'autres de même nature, ils acquièrent un véritable intérêt et deviennent presque toujours d'une grande utilité pour l'éclaircissement des points obscurs ou contestés de nos annales. Nous avons engagé nos concitoyens qui possèdent des objets de

cette nature, à vouloir en faire don à la ville. Nous espérons que notre appel sera entendu. [RAL 1853, p. 81].

Zijn oproep kende succes. Al in september en oktober van datzelfde jaar maakte het *Journal de Louvain* (hierna afgekort als JL) melding van enkele donaties: twee zegelmatrijzen en een muntstuk belandden in de kunstcollectie, drie handschriften werden aan het stadsarchief overgedragen. Het college van burgemeester en schepenen stond erop de schenkers persoonlijk te bedanken – enkele dankbrieven bleven bewaard in het stadsarchief in de serie *Acquisities* – en hun namen werden vermeld in het *Rapport sur l'administration et la situation des affaires de la ville de Louvain* (afgekort als RAL).

Meestal schreef stadsarchivaris Edward Van Even aan de binnenkant van de kaft of op het schutblad van het document de naam van de schenker, de datum waarop het aan het museum of het stadsarchief was overgemaakt en het (oude) plaatsingsnummer. Die

aantekeningen werden echter niet overgenomen door rijksarchivaris Joseph Cuvelier in zijn beschrijving en hernummering van het Leuvense stadsarchief in de jaren 1929-1932, waardoor het opsporen van de stukken extra speurwerk vergde. Hieronder lichten we kort de bonte verzameling aanwinsten uit 1853 toe en geven we enkele biografische notities over de schenkers.

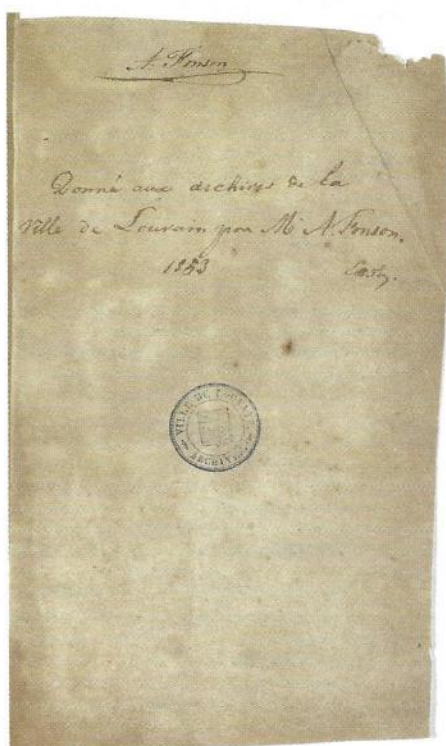
Vier schenkingen aan het stadsarchief

1. **Adrien Fonson** (Leuven, 1820-1895), schepen van 1864 tot 1895, schonk een zeventiende-eeuwse kopie met daarin het derde en vierde deel uit de *Antiquitates Lovanienses* van Willem Boonen, beter gekend als het *Liber Boonen*. De lijvige kopie bevat tal van ingekleurde wapenschilden. Op het schutblad noteerde Van Even: *Donné aux archives de la ville de Louvain par M. A. Fonson 1853. Edw. VEv [=Edward Van Even]*.

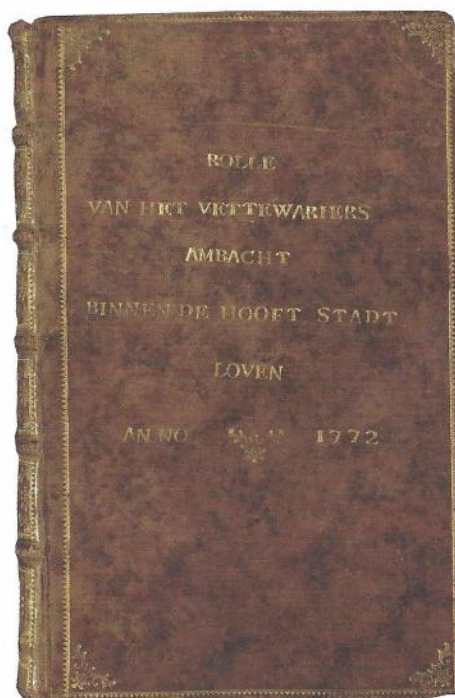
> Stadsarchief Leuven, *Oud archief*, nr. 43. Zie ook RAL 1853, p. 12.

2. **Joseph-Henri-Arnould Van Kerckhoven** (Leuven, 1839) schonk op veertienjarige leeftijd de *Rolle van het vettewariers² ambacht binnen de hoofstad Loven Anno 1772*. Dit stuk met mooie vollederen band met goudopdruk wordt bewaard in een grijs lederen foedraal en bevat 308 folio's, waarvan 171 met tekst. Het schutblad vooraan bevat de notitie: *Donné aux archives de la ville de Louvain par Mr. Joseph Henri Arnould van Kerckhoven, fils, le 13 septembre 1853. Edw.V.E. Van Kerckhoven* vatte enkele jaren later zijn studies geneeskunde aan (1858-1863), waarna hij in 1864 een artspraktijk in Kipdorp te Antwerpen opstartte.

> Stadsarchief Leuven, *Oud archief*, nr.11723. Zie ook het JL van 18 september 1852, p. 4; RAL 1853, p. 12 en de serie *Acquisities*, nr. 512.5 in het stadsarchief.

Zeventiende-eeuwse kopie van het Liber Boonen, geschonken door Adrien Fonson

De Rolle van het vettewariers ambacht (1772), geschonken door de jonge Joseph-Henri-Arnould Van Kerckhoven

3a. **Guillaume-Joseph Servranckx** schonk het boekje *Le père Désirant ou Histoire de la fourberie de Louvain* (N. Petitpied en J. Opstraet, 1710) over de Leuvense hoogleraar Bernardus Désirant. In 1893 werd het ingebonden door de Leuvense boekbinder Isidore-Joseph Smeers. De boeksomslag en -rug zijn rijkelijk versierd. Op de achterzijde van de kaft staat: *Offert à la ville par Isidore Smeers 1893*, wat de foute indruk wekt dat het boekje aan Smeers zou hebben toebehoord.³ G.-J. Servranckx (Leuven, 1794-1860) was sinds 1843 secretaris van de Algemene Raad der Godshuizen en Bijstand, afdeling Leuven. Hij werd bekend met zijn publicaties *Mémoire historique et statistique sur les hospices civils et autres établissements de bienfaisance de la ville de Louvain* (Leuven, 1843) en *Histoire de la commune de Héverlé et de ses seigneurs* (Leuven, 1855).⁴

> Museum M: OD/700. Zie ook het *JL* van 18 september 1852, p. 4; *RAL* 1853, p. 82.

3b. Een jaar later, in 1854, deponeerde **Servranckx** ook nog een rekeningboek van de *Broederschap van het H. Sacrament van de Sint-Pieterskerk* in het stadsarchief. Het stuk telt 45 folio's en bestrijkt de jaren 1721-1726. Het werd opgesteld door Franciscus Gooris (Leuven, 1658-1726), die in deze jaren het rentmeesterschap waarnam van de broederschap.

> Stadsarchief Leuven, *Oud archief*, nr. 11790. Zie ook het *RAL* 1854, p. 12 en de serie *Acquisities*, nr. 512.6 in het stadsarchief.

4. **Ferdinand Libot** (Leuven, 1785-1874), schepen van 1836 tot 1872, schonk het handschrift *Ordonnanties van het wyntaverniers ambacht* (1668-1795). Het handschrift in vollederen band bevat de gedrukte eed 'die is doende eene poirter van Leuven' (Joannes Franciscus van Overbeke, stadsdrukker, z.j.). Op het schutblad vooraan noteerde Van Even: *Donné aux archives de la ville de Louvain par Mr. l'Echevin F. Libot, le 5 octobre 1853*.

> Stadsarchief Leuven, *Oud archief*, nr. 11765. Zie ook het *JL* van 23 oktober 1853 en de serie *Acquisities*, nr. 512.4 in het stadsarchief.

Drie schenkingen aan het museum

1. Matrijs van het zegel van de gilde der dekenij,⁵ geschonken door **Pauline Josephine de Ridder** (Leuven, 1796-1856), weduwe van de rentenier **Joseph-Jean Vandenzande** (Leuven, 1783-1852).

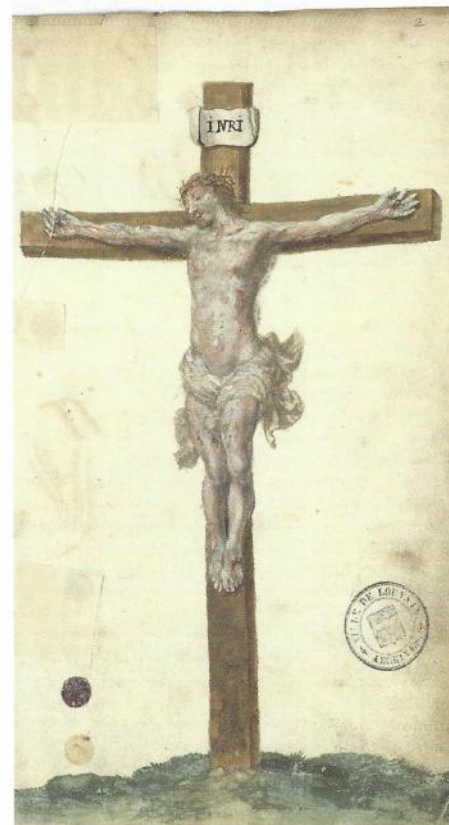
> Museum M: B/IV/6. Zie ook het *JL* van 2 oktober 1853, p. 3; *RAL* 1853, p. 82.

2. Matrijs van het zegel van het brouwersambacht,⁶ geschonken door student **Barthélemy-Noël Dumortier** (Doornik, 1830-1915). In 1855 behaalde Dumortier een doctoraat in de rechten, waarna hij werkzaam was als advocaat in Doornik en vrederechter in Lessines. Zijn vader Barthélemy Charles (1797-1879) was een bekend politicus en botanicus.

> Museum M: B/IV/14. Zie ook *JL* van 23 oktober 1853, p. 3.

3. Zilveren denier (middeleeuwse munt) uit Leuven geschonken door student **Edouard Mertens** [= Pierre-Edouard Martens]. Martens (Maastricht, 1831 – Kerkom, 1902) behaalde in 1855 een doctoraat in de wetenschappen en was van 1863 tot 1895 hoogleraar botanica aan de universiteit.

> Het huidige catalogusnummer van dit artefact in Museum M is ons

Ordonnanties van het wyntaverniers ambacht (1668-1795), geschonken door Ferdinand Libot

onbekend. Vermoedelijk is deze munt, zonder vermelding van de schenker, opgenomen in J. Crab, *Munt te Leuven – tot einde 15de eeuw*, Leuven, 1973 (2e druk).

REFERENTIES

¹ G. Huybens, *Leuvense burgemeesters geportretteerd*, Leuven, 2016.

² Handelaars in vette waren, zoals olie, kaarsen, boter.

³ Deze boekband is beschreven door C. Coppens in 'Een Leuvenaars in Parijs: boekbinder Isidore Joseph Smeers (1834-1896)', in *Arca Lovaniensis*, 25 (1996), p. 251-255 (met afbeeldingen).

⁴ Beide publicaties zijn raadpleegbaar in de bibliotheek

van het stadsarchief, respectievelijk onder de nummers 613.41.SERV en 931.SERV.

⁵ Voor een beschrijving van deze matrijs, zie J. Crab en L. Van Buyten, 'Inventaris van de sigillografische verzameling. Afdeling B – 4de reeks', in J. Crab, P.-V. Maes en L. Van Buyten, *Stedelijk museum Vander Kelen-Mertens Leuven. Inventaris – afdeling B: kunstambachten*, II, p. 99.

⁶ Zie J. Crab en L. Van Buyten, 'Inventaris van de sigillografische verzameling', p. 105 voor een beschrijving.

Uitgelicht: Foto in de kijker

De rijke iconografische collectie van het stadsarchief bevat talrijke foto's over Leuven in de Eerste Wereldoorlog. In jaargang 2018 kiezen we er voor deze rubriek telkens één uit.

In de vorige aflevering toonden we in deze rubriek een Franse prentbriefkaart die het begin van de Naamsestraat weergeeft met de vermelding *Louvain après le passage des barbares (ce qui reste de l'Hôtel-de-Ville) Août 1914*. Sacha Orbaen schreef ons dat hij twee identieke prentbriefkaarten bezit, maar met andere opschriften en afkomstig van andere uitgevers. Het zijn eveneens Franse uitgaven. Op de ene kaart leest men *Louvain – L'Hôtel de Ville et la Cathédrale bombardées*, gevolgd door een vertaling in het Engels. Op de andere staat *54 Guerre 1914-1915 – Louvain détruit par les Allemands – La Cathédrale et l'Hôtel de Ville*, eveneens gevolgd door een vertaling in het Engels.

Deze keer kozen wij een foto met betrekking tot de hulpverlening aan de bevolking. In het najaar van 1914 dreigde er hongersnood. Daarom werd in oktober 1914 te Brussel het Nationaal Hulp- en Voedingscomité opgericht en werd

in de Verenigde Staten voedsel aangekocht. In steden en gemeenten verdeelden lokale comités de goederen en stonden zij in voor melk- en soepbedeling, het verstrekken van rantsoenbonnen en de organisatie van de verkoop van voedingswaren. Hun bestuur bestond uit notabelen die een beroep deden op vrijwilligers, waaronder veel vrouwen.

In de iconografische collectie van het stadsarchief is een foto bewaard waarop een groep deftige heren (er zijn geen dames te bespeuren ...) te zien is. Het zijn, zo vertelt het opschrift, de leden van het Hulp- en Voedingscomité van Heverlee. De man in het midden, met baard, is architect Theo Van Dormael. Misschien kunnen lezers ons helpen om de andere personen te identificeren? In dat geval mogen zij schrijven naar salsaarchief@gmail.com. Zo kan de uitwisseling van informatie, die door Sacha Orbaen naar aanleiding van deze rubriek is gestart, worden voortgezet.

IN BEELD | Archiefbrunch prof. Armand Thiéry

Op 1 september 2018 vond de derde archiefbrunch van het jaar plaats in zaal 'Pavo' te Heverlee. De brunch was ditmaal opgebouwd rond de figuur van prof. Armand Thiéry (1868-1955), die in Leuven vooral bekend is voor zijn leidinggevende rol bij de bouw van het seminarie Leo XIII en de restauratie van de Sint-Geertruiabdij. Stijn Demaré, directeur van het seminarie Leo XIII, besprak tijdens het eerste deel van de brunch de levensloop van de veelzijdige Thiéry, die actief was als advocaat, professor, priester, theoloog, filosoof, psycholoog, ingenieur-architect en mecenas. Tijdens het tweede gedeelte zoomde Joke Buijs, adviseur monumentenbeleid van de stad Leuven, onder meer in op de belangrijke rol van Thiéry bij de wederopbouw van de stad na de Eerste Wereldoorlog.

